

Preturi

pentru Sibiu pe 1 anu întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a în lăinutul monarhiei pe 1 anu întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In străinatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratice se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Ori-ce inserate, se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a și a treia câte 5 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin asemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariulu Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 71.

Sibiu, 2/14 Septembre 1878.

Anulu I.

Legea electorală — monopolu alu Aristocrației.

(Urmare și fine.)

III. Diferența în calificatiunea alegătorilor este satir'a cea mai amara și mai scandalosă. Éca cum. Dupa conscriptiunea dela finea anului 1869 numerulu alegătorilor din comitate feudali, din cele 2 districte romanesci și din scaunele secuiesci (asia dara fôra sasime și romanime din fundulu regiu și fora cetati si orasie) a fostu 81464. Din acésta cifra 70770 alegatori sunt nobili, boieri feudali privilegiati și numai 10694 sunt nenobili, adeca abia 1/7 parte din toti alegatori. Toti nobilii se bucura, precum se scie, de votu personale, adeca de sufragiu univرسال. Din contra, nenobilii sunt ferecati prin censulu de 8 fl. 40 cr., care, adaugandu-se darea capului și aruncurile, cresce în realitate la 18 fl. până 20 fl. v. a. Acésta stare a lucrurilor a remasu și în legea modificata: Censulu, privilegiulu.

In a. 1848 s'au emancipatu în Transilvani'a 173781 de familii până atunci iobagite, robite, cu proprietate de 2 milioane 144574 jugere (pogóne) de câte 1600 stanj. □, cultivabili, la care li s'au mai adaosu partile convenite loro din paduri și din locurile de pasiune. Impartitu acelu teritoriu desrobítu, între familiile desrobite, s'aru vení pe una câte 11 jugere.

Ací este loculu a trage și una miça paralela cu Ungari'a. In acea tíera, aprópe de 4 ori mai mare cá a nóstra, sunt totu dupa conscriptiunea din 1869, numai 94243 de alegatori nobili feudali. Totu în Ungari'a, fiacare locuitoriu ce posedu unu asia numitu patrariu (1/4) de sessiune, adeca celu multu 7 1/2 pogóne, este alegatoru. Déca acésta cháie s'ar fi adoptatu și în Transilvani'a, de pre fostulu seu teritoriu feudale ar esi celu mai pucinu 65 de mii alegatori. Acestia inse chiaru și atunci s'aru simti fôrte asupriti de cátra mii de nobili proletari și de secuii privilegiati, carii nu dispunu nici de câte 2—3 jugere; aru avea prin urmare dreptu cá se pretinda si ei introducerea sufragiului univرسال. Astadi cum stámu, unu ardelénu trebue se aiba 30 până în 40 de jugere, cá se póta fi alegatoriu. Dn. Hossu ilustra si acestu adeveru cu cifre autentice, din care noi transcriemu aci numai acestea: Fisculu computa în Transilvani'a venitulu curatu în terminu midiuociu cu 2 fl. 22 cr. dela agru de semenatu, éra dela fenatiu câte 3 fl. 37 cr. Asia dara: celu ce posede 24 jugere aratura si 6 fenatiu, are venit netto 78 fl. 30 cr., dela care inse nu esu 8 fl. 40 cr. cu 10% fonsiera. Se punemu inse fonsier'a la 16%, cum si este în realitate, apoi si în acestu casu ardelénu facia cu ungrénulu remane asupritu.

S'a disu fôrte desu și se repete neincetatu, cá în Transilvani'a cea mai mare parte a proprietatilor de pamentu se afla în manile aristocrației feudale. Nu este adeveratu; datele statistice oficiali arata tocma contrariulu. În Transilvani'a sunt 3 milioane 783969 jugere de pamentu cultivabile, care éca cum se afla impartitu:

In Sasime cu districtulu Nasaudu 710000 jug.
In cele 18 cetati si orasie 60000 „
Asia remanu in comitatele si districtele
feudali cu Secuimea 3013969 „
Din acestea au nobilii feudali 869395 „

Asia restulu de 2144574 jug. este în proprietatea poporatiunei rurale; prin urmare aristocrația posedu cu 1275179 jugere mai pucinu decâtu poporulu cultivatoriu; ea inse totu scóte cu 60076 alegatori mai multi decâtu poporulu. Acésta anomalie dn. Hossu o numesce privilegiu rusinatôriu (megszégyenítő előjogot) cu atâtu mai virtosu, cá din 413 deputati nu s'au afluato nici-uniculu, care se fia cerutu stergerea lui. Urmarea e, cá de es. în cutare comuna se afla 600 de alegatori „nemesi“, dintre cari inse numai 4 insi platescu preste 8 fl. contrib. directa. In alt'a din 160 nemesi numai 9 insi dau câte 8 fl. ceialti abia câte 4 fl.; dara deputatu alegu toti. Din contra, sunt destule

comune rurale locuite de nobili, care posedu câte 2000 jugere teritoriu cultivatu, și totusi abia au câte 6 alegatori. Acésta anomalie dn. Hossu nu o mai afla în tota lumea.

Ni se mai rodu urechile, cá poporulu romanescu a participatu și asta-data la alegeri. Ilustrulu nostru activistu anticipase și acea obiectiune cu tabell'a urmatória, din care se vede curatu, cá poporulu romanescu tocma se si vrea, nu póte participa la alegerile dietali.

Cele trei categorii de alegatori.

In jurisdicțiunile:	Nobili	Cu censu de 8 fl. 40 cr.	Representanti de ai comunelor
1 Albei inferioare	1861	1385	324
2 Solnocului	5255	590	260
3 Dobâcei	2595	717	213
4 Albei super.	597	208	121
5 Hunedórei	3737	392	446
6 Clusiu	2454	1050	303
7 Cetatiei de B.	965	780	189
8 Turdei	3196	1392	259
9 Fagarasiului	2989	329	123
10 Ariesiului	2755	40	30
11 Ciucului	12849	100	57
12 Trei-Scaunelor	9604	311	153
13 Murasiului	9671	240	127
14 Odorheului	12208	43	119

Adeca: 70736 alegatori nobili fóra censu; 7577 alegatori nenobili cu censu de 8 fl. 40 cr. și 2754 alegatori reprezentanti ai comunelor.

Stá nespusu de reu ómeniloru seriosi a'si inchide ochii de inaintea adeverulu luminatu. Unde este aci representata Transilvani'a? Dara unde este representatu anume poporulu romanescu de 1 milionu 300 de mii? Prin „nemesi?“ Nicidecum. Scóte din sum'a de 70736 nemesi pe magiaro-secui din cele 5 scaune, în numeru de 47087; mai remanu pentru intréga poporatiune din comitatele feudali numai 22649 alegatori nobili. Imparti apoi pe acestia între cele două elemente, romanu și magiaru pin acelea comitate. Las' cá nobilii se representa numai ei pe sine personalu, éra nu pe poporu, nici pe natiunea nóstra, dara apoi vedeti cá din 300 de mii locuitori magiaro-secui este preste indoitu numeru de privilegiati, cá din comitate si din districtele romanesci. Déca privilegiati si mai alesu diecile de mii privilegiati proletari nu potu representa tíer'a cine o representa óre? Nu cumva veti afirma, cá de es. 213459 locuitori ai comit. Albei inf. sunt reprezentati prin 1385 + 324 alegatori cu censu; séu 87000 loc. ai distr. Fagarasiu prin 329 + 123? Acésta satira se póte continua preste tóte jurisdicțiunile Transilvaniei. Din acésta cauza dn. Hossu afirma susu si tare, cá Transilvani'a nu este representata în diet'a Ungariei si cá aici nobilimea are dreptulu electoral de monopolu alu seu, pe care l'a escamatatu; dara apoi totu aristocrația pretinde, cá poporulu se capituledie, se i se inchine, se o recunósca de reprezentanta a sa.

Omeni superficiali s'au dedatu a ne mai canta mereu, cá aristocrația transilvana platesce cea mai mare contributiune directa la statulu. Acésta este érași unu altu neadeveru. Sum'a totale a contributiunei de pamentu (fonsier'a) ce este din Transilvani'a, este pe anu: 1316147 fl. v. a. Din acésta suma pe fundulu regiu (Sasime) si pe distr. Nasaudu, pe unde nu sunt nobili, se vinu 262087 fl.; pe cele 18 cetati si orasiele din comitate si Secuime 54810 fl.; class'a intréga a nobilimei platesce numai 310134 fl., éra poporulu cultivatoriu neprivilegiatu dá 689116 fl. dare de pamentu, adeca cu 378982 fl. mai multu decâtu nobilimea. Prin urmare poporulu merita si din acésta cauza a fi representatu cu totulu altumentrea în corpulu legislativu.

On. dn. Iosifu Hossu a uitatu aci a memora celu pucinu cá prin fuga, inca si ceialeste milioane de imoposte, cáte se storcu de sudórea poporului, precum si cumplit'a contributiunei de sange la doue armate.

Partea a dou'a din memorialulu dlui Hossu se ocupa cu proiecte positive pentru una lege electorală nouă, preste care inse diet'a trecuse la ordinea dilei, cá si preste partea prima. Noi de vomu mai avea viétia, o vomu examina la alta ocaziune în nexu cu legea modificata. Aci inchiamem escerptele nóstre din memorialu resumandu dupa insusi auctorulu seu asia: Déca acea lege este satir'a egalitatilor de drepturi; déca ea este rusine de nesuferitu; déca ea a inpinsu cu totu dreptulu pe romani în passivitate (pag. 4); déca fiindu artificiósă, produce prepusu, amaratiune si ura (félékenység, keserőség és gyűlölet); déca ea lovesce dreptu în uniune; déca în fine, Transilvani'a nu póte fi representata prin acésta lege la diet'a Ungariei: atunci nu are nimeni dreptu se éera dela noi umilire si capitulare; éra candu ministerialulu „Hon“ (Nr. 197) declara pe romani de conspiratori si rebelli, noi avem dreptulu se i plesnimu lui și compliciloru sei conspiratiunea si rebelliunea în ochi.

Institutele nostre de invetiamentu superioru.

(Urmare și fine.)

Nu e deajunsu afirmatiunea pessimistiloru preocupati de idei mari si estravagante nerealisabile: cá n'am progresatu de locu si nici nu progresamu de locu, fiindu-cá astadi nu mai suntemu marginiti în dreptulu nostru de a ne face possibilu educatiunea si cultur'a nationala a sucescintei nóstre, nu mai suntemu lipsiti de midiuóce asia precum eram odinióra, ca se stamu cu mani încrucisiate si se ne uitamu la alte natiuni cum progresáza în desvoltarea culturalei si civilizatiunei pe întrecute.

A desconsiderá luptele acelor'a, carii au plivitu si stirpitu burunelê si spinii de pe pamentulu nefructiferu si din acelu au facutu unu terenu productivu de desvoltarea educatiunei si culturale nationale, — este mai usioru acelor'a, cari venindu mai apoi — ca în urm'a celoru ce au plivitu se samene pamentulu avendu cu ce — lu samená; totdeun'a amu auditu din gur'a betraniloru nostri si amu invetiatu si în scóla doctrin'a: „ca totu inceputulu la ori-ce lucrare este mai greu.“ Cine nu scie si nu a esperiatu acésta axióma necontestabila în viétia practica si la tóte întreprinderile afaceriloru de ori ce natura?

Sunt unii dintre ai nostri, cari veniti nu de multu la noi, nu tieniu contu de evenimentele trecutului; nu cauta se afe: ce a fostu cu potintia, ce a fostu permis a se face si ce s'a si facutu în dilele nacazuriloru nóstre din trecutulu?

Fiindu-cá numai fugitivu le-am atinsu mai susu cele patite în trecutulu, până la anulu 1864 este neaperatu de lipsa se ilustramu é' numai incatu-va si cele de atunci incóce.

Indata dupa despartirea ierarhica a romaniloru de catra serbi, primulu pasu cátra progresu se facu prin introducerea litereloru strabune în loculu cirileloru slavone în manualele de studii teológice-pedagogice. Elevii primiti în teologia séu preparandia erau binisioru deprinsi în scrierea cu litere si se perfectionau în decursulu frecventarii în cunoscintia ortografiei si gramaticei limbei materne cu litere latine asia, incatu cea mai mare parte dintre aceia dupa absolvirea studiiloru teológice-pedagogice, până un'a alt'a devenira aplicati în posturi de notari comunali, facendu cele mai bune si folosítóre servicie statului si poporulu.

Meritulu si recunoscintia pentru acestu progresu alu literaturiei nóstre în cele bisericesci si scolare compete numai profesoriloru de atunci, zelosi si interesati de sublim'a loro chiamare; de órece ei au aspiratu mai multu a introduce reforme, a elaborá manuale de studii noue amesurate receintieloru tempului modernu. Acelea studii si astadi se propunu eleviloru din institutul teologicu-pedagogicu alu diecesei aradane.

Cu reînfiintiarea episcopiei Caransebesiului, Pré-Santi'a Sa parintele episcopu Ioanu Popasu, a creatu indata institutul teologicu, a chiamatu si aplicatu de profesori pre cei mai cuali-

ficati dintre preoti; era intr'acea avendu in parintésca vedere necesitatea de acuisitiuni noue pentru corpulu profesoral, adeca de individi specialii academici pentru chiamarea de profesori, a cautatu se afle tineri talentati ori de unde spre ai tramite ca stipendisti ai sei pe spele proprii la unisirsitati se studieze sciintie mai multe si absolvindule cu succesu, se-i aplice de profesori binepregatiti si cualificati la institutu teologicu alu eparchiei sale.

De acesti stipendisti au avutu in totu anulu câte 2—3 dintre cari astadi sunt si aplicati de profesori la institutu. Apoi avendu parintele episcopu in vedere si acea impregiurare: ca in eparchi'a Caransebesiului nu este si institutu pedagogicu, la infintiatu si pe acesta in anulu 1875/6 la organisatu conformu recerintieloru legeri de instructiune publica, aplicandu de profesori pe stipendiatii sei, tineri cari au studiatu cu succesu sciintiele pedagogice-filosofice la unisirsitati.

Nu asia inse este in eparchi'a Aradului! Cei ce facéu planuri si propuneri ideale mari in primulu sinodu eparchialu dela anululu 1870, ca se se infintieze sub nume de „scóla mare“ unu institutu grandiosu de invetiamentu superioru, care se cuprinda tóte ramurile de sciintie si anume: scóle reale, gimnasiu inferioru si superioru facultate juridica, filosofica, teologica si pedagogica, cei ce pretindeu la aceste profesori numai cu cualificatiune superioriá dela facultatile academice si unisirsitati, — aceia asia credu astadi: ca e de ajunsu, déca avemu numai unu edificiu mare pomposu, care costa multi bani si se asémena unei fortaretie fara armatura si proviantu, — unu omu gigante si frumosu la esterioru, dara fara spiritu interioru!

Educatiunea si cultur'a mai inalta nu o aflamu mai multu numai in familiile din castelurile aristocratiei ingamfate, ba aflamu acolo chiaru contrariulu provenitoriu din abundanti'a desfranátiá si demoralisatória; vedemu astadi tineri crescuti de parinti sermani, modesti si luptanduse cu neajunsuri materiale, cari sunt modeluri de educatiune si cultura, suntu esemple de sciintie mai inalte.

Betranii nostri aru inviá din mórté déca aru poté se -si véda stranepotii; ér mamele acestor'a sunt maretie si mandre de productulu si meritulu ce-lu au numai ele in respectulu educatiunei bune a fiiloru lor; ca-ci barbati nostri inteligenti si eruditi, dignitari inalti, nu toti sunt sucrescintia familieloru aristocrate din casteluri, ci cei mai multi de ai poporulu agronomu. Mam'a cea buna se cunoáce de dupa baietii sei, intocmai cum se cunoscú acesti'a de pe mama. Déca copii sunt buni, este proba ca sunt fericiti a avé mama crescatóre buna, déca nu, de locu se vede contrariulu dupa esterioru si interioru, la prim'a infatiasare si graire a copilulu.

Este deci necontestabilu adevéru: ca bas'a culturai intelectuale a sucrescintiei nóstre, este si depinde fórte multu dela educatiunea ce o capeta copilulu in cas'a parintiloru — dela mam'a morala si religiósa.

Vine acum negresitu sub intrebare: ce se edifica pe fundamentulu educatiunei, desvólta - se copilulu si in cultur'a spirituala, intelectualá deodata precum se desvólta in etate, in corpu si potere fisica? Copilulu bine educatu in cas'a parintiloru, ajunsu la etatea de a ambla la scóla sub a caruia ingrigire si pe a caruia mani vine? Pe ale invetiatiuniloru pana la unu tempu, mai apoi in etate de 8—9 ani trece pe man'a profesorilor si totu asia succesive din anu in anu intinandu in etate, progreséza si in desvöltarea culturai si a sciintiei pana se trediesce deodata omu, barbatu maturu, cetatianu alu statului, fiiu alu patriei si natiunei sale ocupandu positiunea carei'a sa adoperatu.

Déca copilulu de micu a avutu parinti buni morali care i-au datu cresce buna, atunci si invetiatiuniloru dela scóla elementara si profesorulu dela gimnasiu, academia si unisirsitate, usioru i este a isi implini chiamarea sublima. Inse si invetiatiuniloru si mai vertosu profesorulu dela institutele de invetiamentu superioru cum trebuie se fia? La tóta intemplantu bine educatu de micu - micuti, desvöltatu in cultura si perfectionatu in sciintie ca june moralu, pana candu devine de sine-statoriu se isi ocupe positiunea chiamarii sale in viéti'a practica.

Lipsindu aceste calitati principale la unu profesorulu de institutu, tóte cele-lalte sunt secundare fara de nici unu folosu. Ori catu de bine se fia crescutu copilulu in cas'a parintiloru, indafa ce ajunge pe man'a unu invetiatiuniloru nequalificatu si nedemnu de chiamarea sa, se strica si devenindu in cutare institutu superioru cu profesori slabi se ruinéza cu totulu si pentru tóta viéti'a sa.

Dixi.

Doua autografe imperiale.

„Wiener Zeitung“ publica urmatórele autografe imperalesi adresate ministrulu presiedinte alu Austriei:

Iubite principe Auersperg! Fatia cu evenimintele militare din Bosni'a si Hertiegovin'a intréga poporatiune, condusa de simtiulu traditionalu patrioticu, manifestéza cele mai caldurose simpathii pentru trupele nóstre, care se lupta cu atata bravura si devotamentu si pentru succesule loru stralucite. Interesulu patrioticu alu poporatiunei se documentéza cu deosebire in ajutoriulu ce li se da ostasiloru raniti. Iau acésta la cunoascintia cu mare satisfactiune si dau expresiune viuei dorintie, cá spiriginulu caldurosu, ce l'a datu poporatiunea pana acuma reuniuniloru patriotice de ajutorire esistente, se'lu dea si de aci incolo in aceeasi mare mesura, care corespunde simpathiei patriotice a tuturoru pentru suferintiele celor ce au fostu raniti in implinirea cea mai fidelá a datorintiei lor.

Insarcinandu-te a aduce acésta la cunoascintia tuturoru, te provocu totodata a da sprijinulu celu mai puternicu reuniuniloru patriotice pentru ajutorirea ranitiloru si a te ingriji cu deosebire pentru durabil'a si folositórea conclucrare a acestoru reuniuni.

Schönbrunn, 31 Augustu 1878.

Franciscu Iosifu.

Iubite principe Auersperg! Petrunsa de caldurosulu interesu si de ingrigire pentru binele ostasiloru nostri raniti in luptele gloriose din Bosni'a si Hertiegovin'a sunt convinsu, ca in tóte cercurile dameloru voiu intempina dorinti'a patriotica de reala manifestare a acelorasi simpathii; incatu recomandu „reuniuniloru patriotice pentru ajutorirea ranitiloru“ a caroru activitate plina de merite o urmarescu cu unu simtiu de sincera multiamire, ca se infintiezie reuniuni femeesci, care se stea in legatura cu ele, dorescu viu, ca simtiulu blandu si umanitaru in totdeauna probatu alu femeiloru se reusiéca a crea asemeni reuniuni de dame in numeru catu de mare. Mi -va servi spre mare multiamire, a dá deplina mea ingrigire si a sprigini catu se póte de multu crearea si desvöltarea de asemeni reuniuni patriotice de dame. Acésta se o aduceti la cunoascintia publica si se luati initiativele ce vi se pare, ca mai sunt de lipsa.

Ischl, 3 Septembree 1878.

Elisabet'a.

Majestatile Loru adresara doue bilete autografe in acelasi intielesu si catra ministrulu - presiedinte alu Ungariei d. C. Tisza.

Apelu.

In neazulu tuturoru incercariloru ale diplomatiei de a restabili pacea generalá, sórtea totusi a decisu, ca Austro-Ungari'a se nu fia crutiata de resbelulu omoritoru de barbati, cu tóte consecintiele sale funeste.

Mii din fii patriei nóstre suferu, se lupta si cadu pe pamentu ostilu si parinti, socii si copii orfani deplangu pierderea nutritoriloru lor si intre lacramile fierbinti pentru acésta pierdere durerosá miseri'a materiala in care au ramasu, amesteca inca picaturi si mai amare.

In estinsulu imperiu se încórda tóte poturile pentru de a usca acele lacrami, si a inblandi nefericirea. Mani diligente sunt ocupate cu usiurarea sórtei celoru raniti si cu ajuforarea familieloru ostasiloru dusi la lupta si a celoru remasi in urma celoru caduti.

Si la noi s'au inceputu acésta lucrare umanitara si a o promova este chiamarea nóstra a femeiloru dela care nu ne este permisu a ne dispensa.

Avendu firma credintia, ca femeile din Sibiu nu voru refusa conclucrarea lor, s'au infintiatu unu comitetu de dame, care va aduna ofrandele pióse.

Tramisele misericordiei voru merge din casa in casa si voru provoca pe consurorile lor se particepe si ele cu ori catu de pucinu.

In prima linie activitatea comitetulu va fi indreptata si se va estinde la colectarea acelor obiecte, care sunt mai urgente pe campulu de resbelu. Acestea sunt: comprese, premenele, incaltiaminte, tutunu, tigari, victuale si beuturi; dara ori ce ofrande in bani inca voru fi primite cu multiamire si intrebuntiatu séu pentru ostasi séu pentru familieloru lor.

Luni in 16 Septembree, se va incepe cu adunarea ofrandeloru, pana atunci deci femeile din Sibiu se stea gata cu ele fia ori catu de neinseminate, pentru ca se le depuna pe altariulu patriei si alu umanitatii.

Compatimirea n bila si caldurosa sunt virtutile

secului nostru. Pentru aceea nici nu ne indoimu ca femeile si fetele Sibiuului voru participa de buna voia la acésta opera de caritate. O economie impusa la vatr'a familiara va inlesni sacrificiulu adusu si recunoscintia celoru lipsiti si propria consciintia voru fi satisfactiunea braveloru donátore.

Sibiu, 8 Septembree, 1878.

Maria Arz d. Straussenburg. Regina Bayer. Iosefina Bielz. Caliopei Boiu. Berthá Borosnyai. Iosefina Czekelius. Sofia Fabritius. Iulia Fúlep. Rosa Ianosi. Camila Jikeli. Maria Cosma. Luisa Krasser. Carolina Lindner. Iudita Macelariu. Ana Moga. Regina Mőferdt. Henrieta Müller. Iohana Schreiber. Iulia Schuster. Hermina Senior. Hermina Sentz. Minna Simonis. Matilda Tamásy. Wilhelmina Teutsch. Ludovica Tüzkövy. Lina Wächter.

Intrebări respectuóse.

Candu cu ocaziunea resbelulu ruso-romano-turcu, care au costatu atâtea victime, lacrami si dureri, se aflara indemnati prin simtiulu de caritate si umanitate si romanii de dincoce de Carpati a da ajutoriu dupa potintia ostasiloru romani raniti; atuncea apelurile lor au fostu stigmatizate ca tradátore de patrie, comitetele lor au fostu desfiintiate subtú cuventu, ca sunt totu atâtea cuiburi de agitaciune daco-romanistice, éra femeia romana au fostu insultata si ultragiata in modulu celu mai infamu, din partea diareloru ungesti, atátu gubernamentale, câtu si opositionalé. Atuncea romaniloru li s'au probatu prin paragrafi legiloru esistente, ca întreprinderea si procederea lor este nelegala, periculósa si prin urmare nu se póte incuviintia.

Acuma mai bine de o luna de dile, curge sangele propriiloru nostri frati si fii ai acestei patrie pe cruntulu campu de resbelu din Bosni'a si Hertiegovin'a. In tóte provinciile estinsei monarhiei s'au infintiatu si organisatu asociatiuni, reuniuni si comitete alu caroru scopu este ajutorirea soldatiloru austro-ungari raniti si a familieloru celoru caduti pe campulu de onóre. Maiestatile Loru imperatulu si imperatésa si-au esprimatu prin autografe, pe care le publicamu si noi in numerulu de astadi alu acestui diariu, satisfactiunea ce o au simtitu vedindu infintiantuse si organisanduse acele asociatiuni, reuniuni si comitete de caritate si umanitate si indemna pe tóte popórale acestei monarhiei, ca se persevereze in acésta întreprindere dictata de religiune, de amorulu de aprópelu si de civilizatiune.

Fara indoiala, ca acelu apelu alu Maiestatiloru Loru se adreséza si la noi romanii si la femeile romane. Pana acumu inse, pre câtu suntemu noi informati, din partea romaniloru si a femeiloru romane nu s'au infintiatu nici o asociatiune, nici o reuniune si nici unu comitetu romanescu pentru ajutorirea ostasiloru raniti ai armatei imperiale si a familieloru celoru caduti. Se fia óre acésta lipsa de patriotismu, indiferentia culpabila ori unu egoismu degradatoru? Nu, nici una din acestea nu ii se póte imputa natiunei romane, care rivaliséza in patriotismu, in generositate si liberalitate cu ori care din natiunile conlocutóre. Déca in privinti'a acésta romanii inca n'au întreprinsu nemica si déca ei esitésa, apoi caus'a éste durerosule esperientie, care le au facutu in anulu trecut. Pentru de a evita ori ce conflicte, va fi deci consultu ca mai inainte de a se întreprinde ceva, se ne informamu la locurile competente, déca ne este si noua romaniloru, ca cetatieni ai acestei monarhiei permisu a infintia reuniuni si comitete pentru ajutorirea si alinarea suferintieloru si a miseriei ostasiloru raniti si a familieloru celoru caduti? Déca publicandu apeluri si umblandu se adunamu ofrande benevole, nu ni se voru intenta procese de tulburare a linistei publice, nu vomu fi taesati si stigmatizati ca agitatori daco-romanisti si panslavisti si ca conspiratori in contra sigurantiei si a integritati statulu austro-ungaru?

Acestea sunt intrebarile pe care si le punu si trebuie se si le puna romanii mai inainte de a întreprinde ceva. Acestea sunt intrebarile pe care trebuie se le adresamu la autoritatile competente pentru ca se nu fimu compromisati si se nu compromitemu o cauza de unu caracteru curatu umanitaru si de caritate din care adversarii nostri au facutu o arma politica in contra natiunei romane. Se asteptamu si se provocamu deci respunsu la intrebarile nóstre respectuóse si apoi se ne punemu pe lucru din respoteri déca elu ne va fi favorabilu si gratosu. In casulu contraru responsabilitatea nu va cadea asupra natiunei romane, ci asupra

acelora, cari o au opritu chiaru si dela actiunea cea mai neofensiva a amorului crestinescu si de civilisatiune. I. G. Baritiu.

Revista politica.

In Austri'a decurgu alegerile la dietele provinciale, care se voru deschide inca in decursulu acestei luni, pentru ca apoi dupa o sesiune scurta se face locu delegatiunilor si parlamentulu austriacu. Nemtii centralisti nu sunt multumiti cu rezultatulu alegerilor in generalu, era in cãtu priveste alegerile la diet'a boema apoi sunt forte suparati, pentru ca ei voru pierde mai multe colegii forte importante, in care se va alege candidatul opositionalu, adeca clericalu seu cechu. Ei se temu, ca avendu cechii majoritatea in dieta se voru decide a intra si in Reichstagulu din Vien'a si ca apoi voru sparge in aliantia cu deputati ceialti din opositiune precum sunt polonii, tirolesi, cãtiva bucovenini si altii, majoritatea actuala „fidela constitutiunei“. Din cãtu au transpiratu pana acuma despre intentiunile cechiloru, cari de altcum numai limbuti si indiscreti nu sunt in privinti'a atitudinei politice loru nationale, apoi planulu loru strategicu parlamentaru este: ca decã voru reusi se aiba majoritatea in diet'a din Prag'a voru intra si in parlamentulu centralu din Vien'a, era decã nu, apoi voru remanea pre langa politic'a de passivitate de pana acuma, pana candu li se va oferi o noua ocaziune de actiune. Acesta este o politica leala, prudenta si rationala, care in fine va obosi si va desconcerta pe adversarii loru politici.

In curendu se astepãta si constituirea cabinetulu austriacu provisoriu. Reintãrcerea ministrulu presiedinte C. Tisza dela baile de mare dela Ostende se astepãta pe 19 l. c. candu erasi isi va relua activitatea sa salvatore si eroica.

Relatiunile intre guvernulu italianu si celu austro-ungaru devinu din di in di mai incordate si nuori negri paru a intinca orizontulu politicu si diplomaticu intre aceste doue tãri vecine, acaroru amicitie a fostu atãtu de multu laudata. Spiritele in Itali'a se paru a fi forte iritate in contra Austro-Ungariei. Au inceputu a se vorbi despre unu resbelu inevitabilu intre aceste doue state. Foile nostre oficiose considera si si esplica concentrarea unui corpu de armata italiana de 40000 in Lombardo-Venetia ca o mobilizare si demonstratiune ostila fatia cu Austro-Ungari'a. De alta parte foile guvernulu italianu desmintu tãte aceste insinuari ca nefundate, declarandu ca acea concentrare nu se face cu altu scopu decãtu pentru manevrele de tãmna usitate in tãte statele europene. Vomu vedea ce va mai fi la primavara. In urma asasinarii consululu italianu Perrone la Zepce in Bosni'a, partid'a italiana a „irredentistiloru“ a inscenatu o noua editiune a agitatiunii loru, care acuma s'au intinsu preste Itali'a intrãga.

In 9 l. c. vice-cancelariulu Prusso-Germaniei comitele Stolberg a deschisu de nou alesulu Reichstag cu unu discursu de tronul sarbedu si potemu dice secu, alu carui cuprinsu este singuru si numai proiectulu de lege draconicu in contra socialistiloru pe care ilu recomanda cu totu zelulu posibilu noului parlamentu spre primire, afirmandu ca altcum patri'a germana va fi in mare pericolu. Discursulu de tronul a fostu ascultatulu din partea deputatiloru cu multu sange rece si fara nici unu entusiasmu. Proiectulu de lege in contra socialistiloru, pentru acarei respingere a fostu disolvatu vechiulu parlamentu, nu este simpaticu nici unei partide din noului parlamentu, pe presa ca elu tinde la sugrumarea libertatii cuventulu, a presei si a persoanei si la restabilirea absolutismulu discretionaru. Principele Bismark va avea deci a se lupta greu si a isi pune in cumpana intrãga sa influintia pentru ca se induplece pe noului parlamentu se primãsea acea lege draconica, acarei aplicare pentru poporul german ar fi identicu cu o abdicare si capitulare formalã in manile si la grati'a si disgrati'a principelui-cancelaru, acarui dictatura ar fi atuncea sanctionata prin reprezentantii celui mai cultu poporu din lume, care se numeste pe sine poporul „poetiloru si alu cugetatoriloru“. Pre langa aceea lege, fãimãsa lovitura de atãtu din 2 Decembre alui Napoleonu III decade la o gluma, pentru ca ea priminduse ar fi Sedanulu tuturoru libertatiloru constitutionale si negatiunea drepturiloru omenestii pentru poporul germanu. Intrãga lume civilizata astepãta cu mare incordare si curiositate se afle rezultatulu acelei lupte care in curendu se va angaja intre actualulu dictatoru alu Prusso-Germaniei si intre intregu poporul germanu.

Parlamentulu Romaniei au fostu convocatu pe diu'a de 15/27 Sept. Primulu si celu mai importantu obiectu alu sesiunii viitoare va fi cedarea Basarabiei si luarea posesiunii a in Dobrogea.

Gvernulu Greciei se prepara de actiune belica in contra Turciei, care nu voieste se ii dea in posesiune teritoriulu cedatu Greciei prin tractatulu din Berlinu. Ministrulu Deljanis a tramisu o circulara poteriloru semnatare prin care cere mediatiunea loru. In acelasiu tempu inse au ordonatu mobilizarea armatei greceste, care va fi imediatu indreptata spre fruntarii subtu comanda generalulu Sutio, care au fostu reactivatu in comanda sa de generalu alu armatei greceste.

Romania.

Bucuresci, 6 Sept. n. (25 Aug. v.) (Estrasu din una corespondentia privata). Voiti se aflati, pana la ce gradu sunt adeverate diversele sciri propagate in press'a straina despre afacerile Romaniei. Iti permitu inainte de tãte, cã ori-ce lucru reu se scrie de aici in diarele straine si chiaru in cele romanesce, sunt exagerate preste mesura. Preste acesta corespondentiloru seu cã le este lene se face comparatiune intre relele de aici si intre cele din alte tãri, seu cã nu o voru din reutate, hostilitate, spiritulu de partida. In cãtu privește pressa opositionala, nu ati avea decãtu se veniti aici pe necunoscutu, se va amestecati in publicu, in

societati de inteligentia superioare, pentru-ca se ve formati si dv. opiniunea.

Ministrii I. Brateanu si Mich. Cogalnicenu inca nu s'au intorsu din strainatate, dara se astepãta amendoi pe fiacre di. De altmintreã sunt dusi forte multi romani din ambele partide, mai alesu la espositiunea dela Parisu, era altii la Itali'a, in Rom'a, Florenti'a, Neapole.

Ceea ce veti fi cititu in diarele dela Berlinu, apoi si in cele opositionale de aici, despre ocuparea Dobrogei, pare cã se va adeveri pe deplinu. Las' cã pre catu tempu trupele rusesce inca totu mai stau in acea provincia, romanii nu simtu nici-o placere de a face acolo cauza comuna cu bunii nostrii vecini dela nordu, dara apoi ide'a este chiaru a domnitoriului, de a incorpora Dobrogea la statulu romanescu, numai dupace poporatiunile de acolo isi voru manifesta vointi'a si dorinti'a loru de a face parte constitutiva din Romani'a seu prin miulooculu sufragiului universale, seu macaru prin adrese collective venite dela tãte comunile urbane si dela cele rurale mai de frunte, subscribe in numele poporatiuniloru fora nici-o distinctiune de rasse si religii. In casu candu majoritatea poporatiuniloru nu aru voi a se alatura la Romani'a, guvernulu acestuiu statu va incunoscintia despre lucru pe tãte cabinetele cãte au fostu reprezentate in congresulu dela Berlinu, era in Dobrogea nu va intra cu forti'a. Domnulu Romaniloru siede pe tronul „din grati'a lui Ddiu si cu vointi'a nationale,“ era nu prin forti'a baionetelor. M. Sa si romanii nu voru se se impuna la nici-o tiera si la nici-unu poporu prin versare de sange. Mai in scurtu, romanii lucra cu tactu, ei n'au mare graba cu Dobrogea de si astadi folõsele posesiunii ei sunt recunoscute de toti. Romani'a va ocupa Delta Dunarei, cã dreapta si stravechia proprietate a sa, si acoela la tiermu va astepta desvoltagea ulterioara a evenimentelor cu pusica la picioru. Sunt adeca destui õmeni prea bine informati, carii tienu, cã pre catu tempu se versã din nouu torenti de sange in muntii Rodopã si in Bosni'a; pre catu tempu armat'a austriaca se vede surprinsa de o resistentia atãtu de cerbicõsa si infuriata, russia nici dupa cele 9 luni fixate in tractatu nu voru esi din Bulgari'a si Dobrogea; ba unii credu cã ei nu voru mai esi niciodata, mai alesu dupa-ce ungurii lucra din respoteri, ca trupele austro-unguresce se ocupe si Serbi'a. Pentru-ce se ocupe ele Serbi'a? Ca din acesta tiera se nu pãta merge nici-unu ajutoriu la insurgentii bosniaci. Asia voru austriacii se si corõga colossalile loru erori si ungurii nebuliile loru? Nu se pãte crede ce impresiune faci aici mai alesu desastrele divisiunii comandate de c. Szapãry. In cãtu pentru muscali, apoi oficiarii loru intrãba in tonu sarcasticu: „Acestea sunt herocele regimete ungresce, care in anulu trecutulu nu voia se se oprãca pana la Moscu?“

Oficiarii competentii din statulu majoru, carii cunosc muntii Bosniei, nu se potu mira de ajunsu, cum a potutu cadea c. Szapãry intr'o cursa asia de cumplita, in cãtu se nu pãta esi in nici-o parte. Tãta lumea urmarece cu atentiunea cea mai incordata operatiunile din Bosni'a, dara nimeni nu crede, cã se voru termina curendu, era de consecentia si mai rele se temu prea multi.

Trupele rusesce din Romani'a se inpucinãia successive; ele se retrãgu in Basarabi'a si spre Galiti'a. In capitala mai sunt multi oficiarii rusesce, carii traiescu forte isolati, din cauza cã romanii se ferescu de societatea loru, cã si cum densii, era nu guvernulu rusescu ar fi de vina, cã s'a rapitu Basarabi'a. De altumentreã lipsescu ori-ce frecari neplacute.

Dintre turcii cãdiuti in captivitate romanesca voru mai fi aici aprõpe trei mii, ceialti pana la 6 mii s'au transportatu de multu in patri'a loru. Lumea intrãba, cã de ce mai stau acestia pe locu? Din guri oficiõse ti se respunde, cã pãrtã otomana a mai remasu datõria cu sume considerabili pentru intretinerea captiviloru; era poporul in naivitatea sa dice, ca acesti turci cãti au mai remasu aici, nu voru se mai marga in patri'a loru, pentru-cã le place multu mai bine cu romanii. Adeverulu este, cã dupa-ce acesti captivi se bucura aici de tãta libertatea posibilã, multi din ei s'au ocupatu de cãte unu micu comerciulu, era pe altii vediti in piatile publice ajutandu si carandu obiecte, facãndu servitii diverse pe la bolte si in familii pentru simbrii prea moderate: pe langa acestea, ei duc o vietia forte cumpatata, de betii si alte escesse din partea turciloru nu se aude nimicu. Cei mai multi sunt õmeni tineri, ososi si venosi, adeverata rass'a de õmeni tari si plini de vietia. Mai toti sunt din Turci'a europãna, numai ici colea vediti cãte o fisonomia tieganãscã asiatica intre ei. Multi invetia romanesce.

Raniti si mortii romani.

In lipsa de sciri importante de pe campulu de resbelu, rezervandune revist'a asupra evenimentelor belice, pentru numerulu viitoru, usamu de ocaziunea binevenita a potea reproduce si noi numele acelor bravii fii ai natiunii nostre, cari au muritu seu au fostu raniti pe campulu de onore, asia precum ii aflamu insirati si estrasi in Nr. 12 alu „Siedietõrei,“ a carei redactiune merita tãta laud'a pentru deficiã, dara cu atatu mai meritõsa si patriotica lucrare cu care s'au insarcinatu. Speramu ca va continua si pe viitoru a aduce acestu serviciu importantu atãtu natiunii cãtu si intregi pressa romane, cu atatu mai vertosu ca d-loru in B. Pest'a au aceea inlesnire ca se afla in centru si cunoscu mai bine regimentele mobilisate de õrece ele sunt de prin Banatu si Ungari'a. Premise acestea, lasamu se urmedie list'a mentionata mai susu.

„Din regimentulu de infantria marele duce Alexise Nr. 39, Georgiu Popu, Mihaiu Popu, Teodoru Cornea, Vasilie Pozanu, George Matinu, Vasilie Gombosiu; din regimentulu 61, Vasilie Cebzanu, Iosifu Bagera, Const. Ciciu, Martinu Adamu, Martinu Stana, Dionisie Costeanu, Petru Moise, Trifu Paiu, Mihaiu Barbu, Georgiu Vrajitoru, Pavelu Cheveresia, Nicolae Moise, Georgiu

Barbu, Teodoru Muncila, Pavelu Bergia, Ilie Barbu, Alecsandru Dachinu. Toti acestia zacu in spitallulu de garnisonã Nr. 8 in Leibach. — Din reg. de inf. Nr. 39, Nichita Lobontiu din Ghirocuta, Pavelu Toma din Careiulu mare; din reg. inf. 61: Const. Cosariu din Belintiu, Ionu Vucanu din Draguesti, Trifonu Lazaru din Sacosiu, Trifonu Geurmescu din Sacosiu, Trifonu Robu din Varadia, Ionu Gizelu din Misici, Petru Dragoniu din Ianova; urmatõrii sunt greu raniti: reg. 39, Alesandru Buiu din Piscoltu; reg. 61: Vas. Ardeleanu din Ususeu, George Puto din Remetea, Nicolae Gruia din Chesintiu, Nic. Adamu din Sculia, Nic. Fabiann din Varadia, Petru Talacu din Petromanu, Traila Groza din Unipu, Nic. Daminescu din Stãmora, Martinu Stancu din Forgaci, Ionu Fiste din Giladu, Stoia George din Berecesu, Ionu Toma din Sacosiu, Trifonu Stefanescu din Kõveres, — toti acestia zacu in Budapesta.

(Va urmã).

Societatea academica romana.

Sesiunea anului 1878.

Procesu-verbalu Nr. 1.

Siedintia de la 16 Augustu 1878.

(Urmare.)

13. Tiparirea catalogulu monumentelor epigrafice din museulu nationalu abia acuma de cateva dile s'a potutu incepe. De si textulu la care a lucratu colegulu nostru A Odobescu impreuna cu D. Gr. Tocilescu se afla terminatu, dõru dificultatea esecutiunii clisieiuriloru xilografice ce se facu in stabilimentulu d-lor Socecu si Teclu a intardiatu acesta publicare, asupra careia de altmintreã D. Odobescu va da mai intinse lamuriri.

14. Despre procesele intente, cu autorizatiunea Societatii din anulu trecutulu, epitropõiei bisericei Santei Vineri si epitropulu repausatulu V. Mateescu, delegatiunea nu ve pãte da pane acum nici o relatiune, fiindca, din diferite cause de procedura, infatisariile la tribunalu s'au totu amãnatu.

15. Despre lucrarile comisiunii lexicografice, remane ca d-nii colegi, cari o compun se 'si dea relatiunile loru speciale. Delegatiunea astadi se marginescã a nota, ca din sum'a prevediuta in budgetu s'au cheltuitu mai pacinu de jumetate.

16. Dupe publicatiunile facute in urma conclusiuniloru Societatii din sesiunea anului trecutulu, anuntiamu cu multumire ca unu insemnatu numeru de manuscrite venite pentru concursurile nostre, denota ca institutiunea societatii din ce in ce probãza impulsivã ce da juneloru generatiuni pentru lucrarile intelectuali. Èta registru loru:

a) Unu operatu asupra petrecerei Romaniloru in Dacia lui Traianu la Aurelianu pana la anulu 1300, cu motto: „Et momentote operum patrum, quae fecerunt in generationibus suis, et accipietis gloriam magnam et nomen aeternum.“

b) Unulu intitulatu: „Memoriu, asupra stãrei morale, sociale, politice si economice,“ care pare a corõponde la subiectulu propusu ca tesa de Societate subtu titlu de „Tieranulu Romanu,“ cu motto: „Iacta alea esto.“

c) Unu altu operatu intitulatu: „Tieranulu Romanu“ cu motto: „Cu peccatu este se'l robesci pe frate-teu, caci paganii 'si cumpera robi pe bani, si in alu siõpãtea anu ii erta, altii si mai curendu le dau slobozenie, eru tu esti chrestinu si neluandu'lu pe bani, si fiindu chrestinu ca si tine, si tu in veci se'lu vecinesci. Log. N. Costinu.“

d) O proba de traductiune din vietiele lui Plutarchu (Caiu Mariu) cu motto: „Ah! vorbiti, scriti romanesce, pentru Dumnedieu!“ G. Sionu.

e) Una idem, din Herodotu cu devis'a: *Τὸ γὰρ φιλότιμον ἀγῆρων μόνον και οὐκ ἐν τῷ ἀρχαίῳ τῆς ἡλικίας τὸ κερδαίνειν, ὅσπερ τινὲς φάσι, μᾶλλον τέμπει, ἀλλὰ τὸ τμησῆσαι.*

f) Una, idem, idem, cu devis'a: „Erodotu trebuie tradusu inainte de a se fi format limba prosei, inainte de a fi disparutu din limb'a acea fragedime, care este fermecãtore in acestu autoru.“

g) Una, idem, idem, cu devis'a: „Fericirea tãrei de la noi s'astepãta.“ Dim. Bolintinenu.

h) Una, idem, idem, cu devis'a: „Mens cujusque id est quisque.“

i) Una, idem, idem, cu devis'a: „Μολὼν λαβε.“

j) O proba de traductiune din Pliniu junele cu devis'a: „In omnibus officiis persequendis omni adhibenda est contentis.“ Cicero.

k) Una idem, cu devis'a: „C'est aux rois, c'est aux grands, c'est aux esprits bien faits, à voir la vertu pleine en ses moindres effets.“

l) Una, idem, cu motto: „Veneranda vetustas.“

m) Una, idem, cu motto: „Sis felicior Augusto, melior Trajano.“

n) Una, idem, cu motto: „Vertere greca in latinum veteres nostri oratores optimum iudicabant.“

o) Una, idem, cu motto: „Signas paulo curatius scripsissem.“

Nu vomu trece la alta rubrica inainte de a areta ca pentru premiulu Naturelu lit. B. ca cea mai buna carte publicata in cursulu anului curentu, s'a depusu urmatõrele opere:

1) Cuvinte din Betrani, de D. B. P. Hasdeu.

2) O drama intitulata „La Plevna,“ de G. Sion.

3) „Revoluti'a si Revolutionarii,“ de D. P. Teulescu.

4) Operile d-lui V. A. Urechia, in trei volume.

Aceste lucrari si opere voru face subiectulu principalu alu cercetariloru si delibãratiuniloru Societatii in sesiunea acesta.

17. Relativu la starea financiara a Societatii, tabel'a de gestiune si compturile (cari suntu gata a vi se supune) ve voru areta, ca la partea venituriloru, din prevederile budgetare reale de lei 114,721 b. 8, s'au incasat 111,815 b. 26, deci urmãza a se mai incasa 2,905 b. 82.

Insa remasitiile de a se incasa sunt de lei 7,240

bani 75, ceea ce însemnează ca constatările a coversitu prevederile budgetare cu sum'a de lei 4,334 b. 93, era la partea speselor, de si la unele paragrafe s'au facutu ore-cari depasiri la altele insa s'au realizatu insemnate economii. Acestea le si indicamu mai antaiu:

a) La cap. I, §. 2, lei 617 bani 50, de la tiparirea istoriei lui Dione Cassiu, fiind-ca a esitu mai putinu de catu s'a fostu prevediutu in budgetu.

b) La cap. I, §. 4, intréga suma de lei 2,000 destinata pentru tiparirea psaltirei lui Dossiteiu, care din diverse cause nu s'a efectuat.

c) La acelasi capitolu, §. 5, o suma de lei 3,762, din 7,500, destinata pentru lucrarile comisiunii de revidiune a dictionarului, utilisandu-se numai 3,738 lei in transcriptiunile propuse si efectuate.

d) La acelasi capitolu, §. 6, o suma de lei 542 bani 14, din sum'a de lei 2,000 destinata pentru cumpere si legatu de carti.

e) La cap. III, §. 1, lei 2,860 din sum'a prevediuta pentru tiparirea istoriei Imperiului Otomanu, caci lucrarea nu s'a potutu termina.

f) La acelasi capitolu, §. 2, lei 695 asupra sumei destinata spre tiparirea opusculului „Evenimentele Brancovenilor si Cantacuzinilor,” fiind suficiente sum'a de lei 370.

g) La acelasi capitolu, §. 4, lei 970 bani 50, fiind-ca tiparirea istoriei lui Michaiu Vitezulu a costatu numai lei 3,529 b. 50.

h) La acelasi capitolu, §. 6, lei 1800, din cauza ca lucrarea si tiparirea catalogului museului de antichitati este in intardiere.

i) La cap. IV, §. 1, sum'a intréga destinata pentru cumpere de aparate meteorologice, care nu s'a efectuat, de si s'a comissionatu d-lui P. Poni, insarcinatu cu alegerea lor la Paris.

j) La cap. V—VI, §. 3, o suma de lei 1,472, fiindu ca lada de feru ce urma a se cumpere pentru conservarea actelor si manuscrisurilor noastre sa potutu capeta gratis, era cheltuiala nu s'a facutu de catu cu facerea a doue dulapuri pentru biblioteca.

k) La aceleasi capitole, §. 4, o suma de lei 129 bani 21, din cea destinata speselor neprevedute si administrative.

l) La aceleasi capitole, §. 5, lei 645 din sum'a destinata pentru spesele de cancelarie a membrilor in sesiunea anului 1877.

m) La aceleasi capitole, §. 7, lei 151 necheluiti inca din sum'a destinata pentru tiparirea analelor, neputendu-se termina.

n) La aceleasi capitole, §. 10, lei 419 bani 50, de la sum'a prevediuta pentru cheltuielile de procese, nefiindu necesitate pana acum de catu de lei 80 bani 50.

o) La aceleasi capitole, §. 11, intréga suma de lei 300 pentru spese de administratiune.

p) La aceleasi capitole, lei 235 diurn'a unuia din membrii delegatiunii.

Aceste economii in totalu se urca la cifra de lei 17,098 bani 85.

laura capitolele la care necesitatea a cerutu a se depasi previsiunile budgetare sunt cele urmatoare:

a) La cap. I, §. 2, lei 144, in cumparatoare de hartie, dreptu care insa avem in magazie 20 topuri hartie (valore 200 lei), ce se poate intrebuintia in alte imprimate.

b) La acelasi capitolu, §. 7, lei 1,200, pentru cumpere de monete, despre care s'a vorbitu la articolulu de mai sus.

c) La acelasi capitolu, §. 8, lei 81 b. 08, la facerea si asediarea portretelor dreptu care insa societatea posedea 1 portretu mai multu si doue cadre poleite, in valore de lei 500 aproximativu.

d) La acelasi capitolu, §. 2, lei 307, fiindu ca la formarea budgetului s'a fostu scapatu din vedere ca pentru tiparirea Filipicelor trebuia 5 cole si jumetate de tiparu si unu topu hartie pentru coperte.

e) La cap. V—VI §. 2, lei 34—78 la spese de cancelarie si materialu.

f) La cap. V—VI §. 6, lei 160, fiindu ca se calculase in mai pucinu diurn'a membrilor in sesiunea trecuta.

g) La cap. V—VI §. 8, lei 100 la corectura analelor, fiindu ca au esitu mai voluminoase de catu s'au fostu prevediutu.

Tote aceste depasiri insumeza cifra de lei 2,026 b. 86, care scadiendu-se din cifra economiilor, care dupa cum am vedutu, este de lei 17,098 b. 85, resulta economie curata lei 15,071 b. 99 asupra totalitatii budgetului.

Deosebitu de aceste se observa ca dupa esirea la sorti a 10 bonuri domeniiale ale fondului sectiunii istorice a Societatii s'au cumparatu alte bonuri in valore de lei 13,300, si ast-felu capitalulu s'au sporitu cu 3,300 lei.

In acesta-si anu s'a restabilitu si capitalulu fondului Radianu cumparandu-se efecte in valore nominala de lei 4,500, care urmeza a se adaoge la fondulu sectiunii istorice.

Subscrisi: I. Ghica, A. Odobesca, G. Sion, Hasdeu. Se procede la alegerea secretarului ad hoc, la care D. G. Sion, intrunindu 11 voturi, se proclama de alesu.

D. presedinte da lectura programei dupa care se ordeneza lucrarile Societatii in cursulu sesiunii in urmatoarea cuprindere:

1. Deschiderea sesiunii anului 1878.
2. Citirea raportului delegatiunii asupra lucrarilor din anulu 1877—1878, si prezentarea socoteleloru pe acestu anu.
3. Alegerea secretarului ad hoc pentru sesiunea 1878.
4. Alegerea comisiunii pentru esaminarea raportului delegatiunii.
5. Alegerea comisiunii pentru esaminarea comptururilor.

6. Alegerea comisiunii pentru cercetarea bibliotecii si a colectiunilor.

7. Alegerea comisiunii pentru cercetarea traductiunilor prezentate la concursu.

8. Alegerea comisiunii pentru cercetarea opului despre „Romani in Dacia lui Traianu de la Aurelianu si pana la anulu 1300.”

9. Alegerea comisiunii pentru cercetarea opurilor prezentate la concursulu premiului Nasturelu seria A.

10. Idem la seria B.

11. Fixarea sedintielor publice.

12. Cetirea raportului asupra lucrarilor delegatiunii.

13. Cetirea raporturilor asupra manuscrisurilor prezentate la concursu.

14. Cetirea raportului asupra revisiunii bibliotecii si colectiunilor.

15. Cetirea raportului comisiunii despre premiulu istoriei petrecerei Romanilor in Dacia lui Traianu de la Aurelianu pana la anulu 1300.

16. Cetirea raportului asupra premiului Nasturelu.

17. Relatiunea comisiunii asupra revisiunii proiectului de dictionaru.

18. Regularea concursuriloru pentru anii viitori.

19. Cetirea referatelor asupra lucrarilor sectiuniloru de peste anu.

20. Cetirea raportului asupra missiunii D-lui Tocilescu.

21. Alegerea de noui membri.

22. Alegerea unei comisiunii pentru a propune subiectulu premiului Nasturelu din seria A pe anulu 1881.

23. Alegerea delegatiunii pentru sesiunea 1878—1879.

24. Alegerea oficiiloru sectiuniloru.

25. Lecturi de operate ale membriloru societatiei.

26. Comunicarea propuneriloru sectiuniloru pentru lucrarile lor in anulu 1878—1879.

27. Formarea budgetului pentru exercitiulu anulu 1878—1879.

28. Cetirea raportului secretarului generalu asupra lucrariloru societatiei in sesiunea curenta.

Se procede la alegerea diverselor comisiuni aretate prin program'a de mai sus, si se alegeu cu majoritate de voturi:

a) Comisiunea pentru cercetarea lucrarilor administrative, din 3 membri si anume:

D-nii A. Treb. Laurianu, N. Ionescu, N. Cretulescu.

b) Comisiunea pentru cercetarea compturiloru idem din 3 membri si anume:

D-nii V. Babesiu, Dim. Sturdza, Hodosiu.

c) Comisiunea pentru revisiunea bibliotecii si a colectiuniloru, idem din:

D-nii N. Quintescu, I. Caragiani si Al. Romanu.

d) Comisiunea pentru corectarea probelor de traductiune din autorii eleni, compusa din 5 membri, si anume:

D-nii Al. Papadopolu-Calimachu, I. Ghica, I. Caragiani, A. Odobescu si B. P. Hasdeu.

e) Comisiunea pentru corectarea probelor de traductiune din autorii latini, totu din 5 membri, si anume:

D-nii A. Tr. Laurianu, N. Quintescu, Al. Romanu, N. Ionescu, G. Baritiu.

f) Comisiunea pentru alegerea celei mai bune carti esite in cursulu anului, pentru premiulu Nasturelu compusa din siete membri, si anume:

D-nii N. Cretulescu, I. Ghica, D. Sturdza, A. Odobescu, G. Baritiu, A. Laurianu si I. Hodosiu.

g) Comisiunea pentru cercetarea manuscrisuriloru cu tesa „Tieranulu romanu” venite la concursu din 5 membri, si anume:

D-nii P. S. Aurelianu, G. Sionu, B. P. Hasdeu, N. Ionescu si I. Caragiani.

Manuscrisulu venit la concursu cu tesa „Istoria petrecerei Romanilor din Dacia lui Traianu de la Aurelianu pana la anulu 1300” se indrepteza sectiunii istorice.

Se pune la ordinea dilei cestiunea fixareii dileloru de sedintie publice. La discutie iau parte mai multi membri, dupa care prin majoritate se admite ca in tote joile, de la 24 Augustu inainte, sedintiele Societatii se fia deschise publicului.

D. A. Odobescu, in numele delegatiunii, consulta Societatea despre tiparirea analeloru in tempulu sesiunii, arata nepotintia imprimeriei de a le tipari in foi volante cotidiane si apoi a pastra aceeaasi compositiune de litere pana la facerea editiunii definitive si propune ca se se tiparésca in foi volante, remainderu ca editiunea definitiva se se faca mai tardiu dupa altu formatu si cu mai multa ingrijire, pentru ca se nu ésa erori ca in anulu trecut. Acesta propunere ridicandu obiectiuni de spese, caci s'ar agrava de doue ori fondurile Societatii majoritatea decide ca delegatiunea se se adreseze la vre-unu diaru cotidianu spre a se potea tipari procesele verbale ale sesiunii fara cheltueli.

Sedintia se ridicu la 5 ore p. m.

Presedinte, I. Ghica.

Secretaru ad-hoc, G. Sionu.

(Va urma.)

Scólele din comitatulu Hunedórei.

(Urmare.)

Acum se vedeti invetiatura! Invetiatoriulu propune, scolarii nu-lu pricepu; vine rendulu de invetiatoriulu intréba; scolariulu nu scie, copilulu ambla batutu, titlatu per „szamár”. Chiaru audii pe una dómna invetiatoriá dandu acestu titlu unei fetisóre de romanu, carea fiindu intrebata: mit irtam én itt? respunse: „mutató uj!” De buna séma pentru „mutató uj” primise atributul mai grosu, de nu cumva fi si batuta!

Dupa multa truda, mai cu ajutoriulu altoru copii, trasu si impinsu, scie copilulu ceti, adeca scie ceti unguresce, in limb'a domniloru; ci vai! nu scie ce cetesce. Dlu invetiatoriulu inse si dna invetiatoria, si-ajunse scopulu. Olvas Péter! Petru cetesce unguresce si dascalulu ori ea, esplicu, traduce romanescce d. e. a viz meg fagy = ap'a gyátze; a veres hagya csipós növény = csape rosíu pungatore burenyé; a magyar huszár hires katona = huszár ungurescete ketana hiresé etc. Unde merge asia, e bine; dar câte sunt locurile acelea? Pucine fórté pucine! In cátu am observatu, facia de romanu, in aceste scóle, urmédia dela principiulu: „Acesti romanu prosti toti au fostu odatu Unguri, nemesi; e deci dauna se nu-i invetiamu limb'a cea „poetica (?)” ce o avusera órecandu”. Si dómne cum le mai succede! Déca va amblá copilulu 6 ani in scóla — mai alesu unde invetiatoriulu nu scie romanescce, s'au de si scie, nu are rutina pedagogica, ca d. e. . . . pardon, era gata se amestecu personalitati cu védia si atunci dámu de pacoste, apoi se va convinge atátu elu, cátu si parintií lui, cá dieu, a uitatu si ce scia una-data: limb'a materna! Si cum nu? Bietulu copilulu e imbetatu cu cáti termini seci, in limb'a streina, pe cari nu are de unde se-i pricepa; esplicare in limb'a sa séu nu primesce, séu deca ei, atunci atátu de intortocata, in cátu nu scie ce se aléga din ea; e silitu deci se memorisedie, se invetie „dearostulu”, fóra a pricepe. Resultatulu apoi urmédia de sine: copii stricati, cari la absolvire nu sciu nimicu, ci numai isi inchipuesce cá sciu; cá-ci ce scientia e aceea, a nu sci spune nimeniu ce ai cetitu si a nu sci scrie ceea ce cugeti, nici ceti ceea ce vorbesce?

Resultatulu mai e, cá din copii de aceia devinu rei patrioti, cá-ci ei sciu de acasa cá sunt romanu, in scóla le spune invetiatoriulu cá sunt mai mari bidiganii — Unguri. In internulu copilulu se nasce o lupta: óre care are dreptu, tat'a ori dlu invetiatoriulu? Déca invinge tat'a dascalulu nu mai e ascultat, ci privitu de minciunosu, de invinge dascalulu, atunci tat'a devine mai tardiu batjocur'a puisiorulu seu, stricatu in scól'a cea sustienuta cu sudori crunte. Cumcá ce patrioti potu se ésa din acei prunci stricati la creeri prin instructiune falsa, ve poteti face o idea, indata ce veti reflectá cá lie rusine a se numi romanu; éra a se numi unguri nu potu, nu le stá, nu sciu limb'a, 'si cunoscura opincile cari si elu trebuie se le pórté, deca nu voiesce se amble descultiu; ei adeca devinu una nimica mare, bunaóra ca nobilii (nemesii) romanu, opincari din acestu comitatu. Acestora, dí-le romanu, cá te injuru, dí-le unguri, iti respuandu cá-i batujocuresci; le place se le dici numai „nyemyisi”. Despre acestea inse — cu alta ocaseune. — Preste vreo 10 ani se vina cineva in una comuna unde e scóla de statu, si se va convinge din junimea ce va sta atunci! Toti incepu a maimutia — de pre acum — limb'a magiara. Copii de scóla nu saluta pe nime decátu „jo napot”, „ala szolgálya!” etc. Din copii, speramu se se faca omeni, ci din copii de acestia multu mi frica ca voru deveni moime, lilieci, cameleoni!

Religiosi mari inca nu potu se ésa din elevii scóloru de statu, mai alesu deca vomu reflectá cá maimutiadia limb'a cea mai facuta pe sodalme.

Ceva, ce se folosésca bietiloru copii de romanu, ce se póta folosi in viétia practica, nu se invetia in aceste scóle. Scimu cá ei — partea cea mai mare — au se devina economi. Dara propune-le cineva in scól'a statului, baremu unu ramu economicu, pomologia, stuparia, legumaria, deca nu tóte?! De computu inca e vai de locu; copilulu va sci dice kilencz szer kilencz annyi mint nyolczvan egy; se-ti spuna si pe romanescce, ferésca D-dieu; si apoi a vorbi scie numai romanescce. Scurtu:

Copii in scólele statului se strica, intielegu romanii; devinu necapabili de a se folosi de propriele poteri, de órece nu invatia a cuget'a — ci numai a imita; cátu intru sciintia, cátu intru nesciintia; in pricepere ori in cugetare.

(Va urma.)

Soiri diverse.

— (Insciintiare.) Adunarea generala ordinara a subdespartiementulu III (Sibiú) a „Asotiatiunii Transilvaniei pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu” se va tienea in acestu anu Dumineca in 22 Septembrie st. n. a. c. in Sacelu, care comun'a s'a alesu ca locu alu adunarii prin conclusulu adunarii generale din Septembrie a. tr.

Deci sunt pofiti toti onoratií membri ai acestui subdespartiementu, precum si alti binevoitori si doritori ai inaintarii culturii poporului romanu — a se presenta la acestu adunare.

Sibiú in 11 Septembrie st. n. 1878.

Pentru comitetu:

Dr. Ilarionu Puscariu,

directorulu subdespart.

Dr. Nicolau Maieru,

actuariulu comitetului.

— (Atentatorele Nobiling) a muritu in 10 l. c. in urm'a unui atacu de plumani, fara ca se faca vreo descoperire despre complicií sei, nici chiaru in ultimele sale momente.

Post'a redactiunii.

— Dlui I. S. in Dev'a. Comedi'a dtale: „Celu Frumosu”, cu parere de reu nu o potemu publica. Intr'o fóia seriósá s'ar pune prin acestu prea mare pondu pe o persóna, care nu merita, decátu ignorare. Va veni tempulu, candu si densului si si acelora, cari s'a incercatu a lu folosi de midiolocu, le va parea reu de portarea lor. Altcum „Frumosulu” este caracterisatu binisioru. Satir'a, ici-colo, va mai trebui ascutita, apoi se póte tramite la o fóia corresp. Ve multiumimu de atentiune. Dispuneti de Ms.

— Dlui F. D. in Iclodu. Ve multiumimu. Se va publica cátu mai curendu.